

Praktijkvoorbeeld

Van mopperen bij het koffiezetapparaat naar 'aan de slag'

Werken met kernconcepten betekent voor leerlingen veel teksten lezen en deze omzetten in hun eigen woorden. De leerkrachten van basisschool Fonkel in Den Dungen stelden vast dat leerlingen hier moeite mee hebben, terwijl ze de leesstrategieën toch aangeleerd hebben bij begrijpend lezen.

Onderzoeksvraag

Hoe kunnen leraren binnen kernconcepten (wereldoriëntatieproject) de transfer van begrijpend leesstrategieën naar het lezen van teksten vormgeven?

Bij het koffiezetapparaat

De onderzoeksvraag ontstond bijna letterlijk bij het koffiezetapparaat, waar verschillende leerkrachten zich afvroegen of leerlingen niet steeds slechter gingen lezen en hoe de transfer van de begrijpend leeslessen naar het werken met kernconcepten feitelijk tot stand komt. Basisschool Fonkel in Den Dungen is al een aantal jaren bezig met het invoeren van het werken met kernconcepten. Omdat de academische opleidingsschool vindt dat onderzoek gerelateerd moet zijn aan schoolontwikkeling deden twee studenten onderzoek naar begrijpend leesstrategieën.

Highlights

- methodeonderzoek om een beeld te krijgen van de begrijpend leesstrategieën die in de verschillende begrijpend leesmethoden gebruikt worden;
- interviews met leerkrachten uit de groepen 4 t/m 8;
- interviews met enkele deskundigen;
- observaties bij leerkrachten uit de genoemde groepen.

Van start: het onderzoek in de praktijk

Wat is precies het probleem? Waarom is het een probleem? Wat is erover bekend vanuit de theorie? Wat is al geprobeerd? Welke extra kennis is nodig om het probleem te kunnen oplossen en hoe gaat de school deze kennis straks gebruiken? Deze grondige probleemanalyse ging vooraf aan de formulering van de onderzoeksvraag.

Theoretische begrippen die een relatie met de onderzoeksvraag hadden, waaronder transfer, voorwaarden, begrijpend leesstrategieën en leerkracht werden verkend en beschreven, evenals het proces en de beslissingen die genomen werden ten aanzien van de dataverzameling.

Voor de uitvoering was een onderzoeksgroep gevormd, waarvan ook de directeur deel uitmaakte. Het hele team werd nauw betrokken bij het onderzoek, want maandelijks werden in de teamvergadering de voortgang en de bevindingen besproken, waardoor ook de resultaten feitelijk voor niemand een verrassing konden zijn.

“Wat zie ik, wat betekent dat en wat kan ik er aan doen om dingen beter te maken.”

Annemiek van Gastel, leraar basisschool Fonkel

Resultaten

Uit het onderzoek bleek dat de gebruikte leesmethode veel onderdelen bevat die eigenlijk niet echt van belang zijn. Uiteindelijk is besloten om de methode overboord te zetten en om zelf aan de slag te gaan. De onderzoeksresultaten hebben verder geleid tot kennis en inzicht over de strategieën waar het nu eigenlijk om gaat bij begrijpend lezen en welk leerkrachtgedrag daarbij van groot belang is. Door de manier waarop de leerkrachten zijn meegenomen in het onderzoek is steeds de koppeling gelegd met de dagelijkse praktijk.

Verschuiving in het denken

Bij de leerkrachten heeft, volgens de directeur Wilma Steenbakkers, een verschuiving in het denken plaatsgevonden. Niet alleen op het terrein van het thema van begrijpend lezen maar ook wat betreft de cultuur op school. “In het verleden kwam het nog wel eens voor dat leerkrachten aan het koffieapparaat aan het mopperen of klagen waren dat dingen niet goed gingen. Maar als er nu gemopperd wordt is er altijd wel een collega die zegt ‘en wat heb je er zelf aan gedaan en hoe ben je er zelf mee aan de slag gegaan?’”

Bron: onderzoekenderwijs.nl